UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM

Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Periodicals collection

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and intellectual property rights associated with the materials in its collection. According to the Library's knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work--or if you know who does--please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

Also available via libraria.ua.

733 Б. Винар

Об'єднання Українських Студентських
Товариств Національного Солідаризму
ЗАРЕВО

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТОК
ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМІСІЇ.

ч.1. Мюнхен Квітень 1950.

Вступні міркування.

Кваліфікація творів красного письменства буде похідною формою зрізничкованого підходу, що заключається у феномені доцільности при процесі оцінювання поодиноких творів.

Ідеологічна й естетична сторінки творів являються конечними питоменностями, що вимагають кожночасної аналітичної обсерваціі. Віднайдення саме потрібного критерія, який дозволяв би вивершення органічної системи в оприділенні кожного твору є постулятом для цілости актуального довкілля, що й являється нашим завданням.

Виринає проблема: який саме із двох вичислених моментів треба акцентувати у першу чергу - ідеологічну базу чи естетичне сформулювання твору ? Може непотрібним виготовляти апріорну відповідь на поставлене питання. Вігом наших праць бажану розв'язку знайдемо. Певна визначена "продеклямована" відповідь може створити непотрібну мертвоту форми, квалітету наших праць зовсім не підвищуючи.

Очевидно наш рямковий плян не може претендувати на абсолютну досконалість сформулювання. Його треба трактувати, як певну спробу для наміченння систематичних опрацювань координації праці членів Літературної Комісії.

В основу розплянованого ввійшли три очерки літературної діяльности. Зрозуміло, що плян це важні напрямні, що їх реалізування є щойно вислідом, якого можна буде зачислити до позитивів виконаного.

Ми свідомі того, що обставини серед яких перебуваємо незвичайно утруднюють практичне переведення наших задумів, специяльно виразно можемо це відчути переглядаючи список авторів підсовєтської дійсности. Можна сміливо поставити питання: чи дійсно буде можливим одержати всі потрібні джерела ? Хочемо одначе запевнити всіх зацікавлених, що крім доброї волі будемо мати і певні конкретні можливості одержати потрібне. Еміграційні бібліотеки, деякі речі заховані в приватних руках є запорукою, що запроєктоване можна виконати бодай частинно (гляди додатково на розпрацювання методики). Значить наведена обставина не сміє стати наявною перешкодою в опрацюванні вичислених ділянок.

При утворенні нашої комісії ми керувалися в першу чергу тим інтересом, що його могли ми відчути із ширших рядів нашого членства. Хочемо йти назустріч тим одиницям, що домагалися при виповнюванні Заревівських анкет літературної комісії. Бажанню працювати над розробленням літературних проблем даємо конкретні можливості, а заразом і напрямні. Може вони тепер будуть скромні, але все ж таки вони є.

Якість і скількість проробленого буде залежати тільки від самого членства Літературної Комісії.

В кінцевих реченнях вступних міркувань хочемо відмітити ще одну справу. Нами заплановане являється першим етапом, але заразом мабуть і першою спробою того характеру. Колективні вислідні в літературних працях були нерідко дуже оспорювані і навіть неговані. Сдначе ми хотіли б зірвати з "традиціями" і бігом практично переведеної роботи прогресувати до все кращих вислідів.

Будемо старатися шукати зв'язків із вже відомими авторитетами, (очевидно в міру наших можливостей у тому напрямі) просити їх помочі й поради. Сдначе проводити свою працю будемо тільки під кутом дальшого і невпинного розвитку власних сил. Для тяглости праці потрібна підготовка. Буде конечним запізнатися із виданнями актуальними нашим дослідам, щоб в той спосіб мати можливість зафіксувати всі пройдені етапи в наших шуканнях.

У запланованому не зустріне читач ділянки чужого письменства. Щоб зразу уникнути невластивих інтерпретацій заявляємо, що вивчаючи рідну літературу ми ніколи не думали замкнутись тільки тим обсягом наших дослідів. Навпаки - ми свідомі того, що критична аналіза чужих творів, порівняння їх мистецької й ідеологічної вартости дасть нам потрібну канву для узискання потрібного критерія, за допомогою якого зможемо встановити рештивну цінність власних творів. Сдначе уважаємо зараз недоцільним виготовляти певний плян у тому напрямі, його дасть нам розгортання практичної праці.

Як згадувано, у своїх працях не будемо замикатися в якесь спеціяльне "гетто". Вітатимемо співпрацю кожного - хто успішно допоможе нам вибрати властивий шлях крокування.

В той спосіб наша Літературна Комісія стане інтегральною частиною в загальній органічній побудові комісійної системи ЗАРЕВА.

--- о ---

<u>ПРОЄКТ ПЛЯНУ ПРАЦІ ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМІСІЇ " З А Р Е В А "</u>

А.
<u>ВІСНИКІВСЬКИЙ ПЕРІОД.</u>

I. Д м и т р о   Д о н ц о в - щоб зрозуміти цей літературний очерк треба докладно проаналізувати його політичне кредо, цебто докладне студіювання таких творів Д.Донцова, як: "Націоналізм", "Дух нашої давнини", "Де шукати наших історичних традицій", "Підстави нашої політики".

а) Вісниківська Квадрига (поезія)
1. Е.Маланюк ("Стилет і Стилос", "Гербарій" і інші)
2. Ю.Клен
3. Л.Мосендз ("Зодіяк", "Вінок сонетів")
4. С.Ольжич ("Рінь", "Вежі")

До 1. Цікаво опрацювати таку проблему: "Значіння творчости Евгена Маланюка у зв'язку з ідеологією Д.Донцова"
До 4. Тут насувається тема. "Батько й син" (С.Олесь - С.Ольжич)

Б.Кравців	Б.Гомзин (Тройзілля)
Ю.Дараган	А.Коломиєць
Б.Антонич	А.Кара
М.Чирський	С.Стефанович
С.Бабій	

б) Проза: У.Самчук ("Волинь","Марія","Кулак" і інші)
Ю.Косач (Сонце в Чигирині і інші)
Ю.Липа (Нотатник і інші)
І.Керницький (Мій світ)
Р.Єндик (Сміх Аріядника)
Ж.Процишин
Б.Гомзин (Еклезіяст)

в) жінки: С.Теліга
Н.Холодна-Лівицька
Г.Мазуренко
У.Кравченко х.
Г.Журба
К.Гриневичева

г) Літературна критика:
Д.Донцов(Криза нашої літератури)
С.Грицай(Критичні статті на чужу літературу)
М.Мухін

II. В цей час (20-ті роки) в Західній Україні поруч із літературою націоналістичного характеру розвивається другий напрямок т.зв. "КАТОЛИЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ".Виходять журнали:"Поступ","Дзвони" і інші.Деякі співробітники цих журналів гуртуються в товаристві "Гурт письменників - Льогос".Знані В.Мельник (В.Лімниченко), С.Семчук,П.Сосенко,С.Петрійчук і інші.

III. Не маючи змоги студіювати й перебувати на рідних землях значна частина студентів виїздить за кордон у Чехословаччину.І саме там на 20 - 30-ті роки припадає розквіт т.з. "ПРАЗЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ШКОЛИ".В поезії здобули найбільш признання С.Теліга, С.Лятуринська,С.Стефанович,С.Ольжич;в прозі Ю.Липа,Н.Королева, У.Самчук і М.Чирський.

Б.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ПІД БІЛЬШОВИЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ.

I. Двадцяті роки на СУЗ позначилися грандіозним розвитком різних літературних напрямків.Цей період знаний у нас,як "Ренесанс 20-их років на СУЗ".

1. "ПЛУГ": С.Пилипенко
А.Головко
Гуменна й інші
2. "ГАРТ": М.Хвильовий
В.Сосюра й інші
3. "ВАПЛІТЕ":на чолі з М.Хвильовим
4. "ПРОЛІТФРОНТ" (продовження "Вапліте")
Г.Епік
А.Любченко
М.Йогансен
М.Куліш
Ю.Яновський
С.Вишня
П.Тичина
Ю.Смолич
С.Досвітний

х. Хоч віком У.Кравченко призначена до старшої літературної школи, однак своїми творами намагалася іти впарі з духом часу.

I. Сенченко
М. Козоріз
М. Гоченко

5. "НОВА ГЕНЕРАЦІЯ" (новатори літературних стилів)
М. Семенко
Г. Шкурупій
М. Бажан
С. Влизько
Полторацький

6. "Ланка"
Б. Антоненко-Давидович
Г. Косинка
Т. Осьмачка
В. Підмогильний
Е. Плужник
М. Галич
Д. Фальківський

7. "НЕОКЛЯСИЧНИЙ ОРДЕН"
М. Зеров
П. Филипович
М. Рильський
С. Бургардт (Ю. Клен)
М. Могилянський
Драйхмара

Техно-мистецька група "А":
С. Слісаренко
В. Гжицький

8. "МОЛОДНЯК"
П. Усенко
Д. Гордієнко
І. Ткачук
С. Донченко
І. Момот

Критика: М. Зеров, Драйхмара, Полторацький.

В.

ЕМІГРАЦІЙНА ТВОРЧІСТЬ.

I. а) Проза:
МУР - його ідеологія (три збірники МУР-у)

У. Самчук
Т. Осьмачка
В. Домонтович
В. Чапленко
В. Русальський

І. Багряний
Ю. Косач
І. Костецький
Д. Гуменна
Любомирський

б) Поезії:

С. Гординський
А. Гарасевич
В. Барка
Г. Черінь
Л. Полтава
Б. Кравців

І. Багряний
М. Орест
Т. Осьмачка
Л. Лиман
М. Ситник
і багато інших

II. Письменники, що перебували в Австрії згуртувалися в товаристві "Український мистецький фронт Молодих". Там виходив журнал культури й мистецтва "ЗВЕНО".

Найбільше визначилися:

В.Кримський	Ю.Клен
Л.Мосендз	М.Калитовська
Л.Ромен	Ю.Буряківець

Критика: С.Грицай
В.Державин
Ю.Шерех

--- 0 ---

Методика праці Літературної Комісії ЗАРЕВА.

А. Організація.
Праця Л.К. провадиться згідно з пляном, який затверджує провід ЗАРЕВа. Проект цього пляну виготовляє провід Л.К. в порозумінні з членами комісії. Членом Л.К. є кожний член ЗАРЕВА, який в анкетному листку заявив бажання співпрацювати в Л.К. Видавничими справами Л.К. займається Редакційна Колегія, яка звітує з пророблені праці квартально проводові Л.К. Провід Л.К. звітує за цілість праці Л.К. проводові ЗАРЕВА.

Б. Зміст праці.
Праця Л.К. ведеться в двох напрямках:
1. Опрацьовання різних проблем літературного характеру в рямках наміченого пляну праці.
2. Власна літературна діяльність членів комісії.

До 1. З тим напрямком тісно зв'язане літературне оцінювання творів (критика). Члени Л.К. самостійно працюють над вибраними темами, а про вислідні працю повідомляють провід Л.К. Кожний член зобовязаний співпрацювати з проводом у цьому напрямку.
До 2. Члени Л.К. які працюють в цій площині повинні повідомляти провід комісії про вислідні своїх праць.

В. Видавничі справи.
Редакційна Колегія Л.К. видає покищо неперіодично Інформаційний Листок. Всі члени комісії зобов'язані надсилати до нього свої дописи. Вони будуть з бігом часу поміщені в Інформаційному Листку, а цікавіші з них будуть друковані в Бюлетені ЗАРЕВА. На сторінках Інформаційного Листка можлива дискусія поодиноких членів на літературні теми, обговорення літературних творів, критичні завваги - нариси на всякі теми та поміщування власних літературних творів членів Л.К. (Провід Л.К. старається також в порозумінню з Ред.-Колегією про видання окремих одноднівок, якщо члени Л.К. поставляться до того позитивно і надсилатимуть відповідні матеріяли.

Г. Завваги.
Всі члени Л.К. повинні вступити в тяглий (кореспонденційний) зв'язок з проводом комісії; в надсиланню своїх матеріялів придержуватися назначених речинців. Ред.-Колегія плянує на сторінках своїх видань відкрити окрему сторінку обговорення чужих літературних надбань у порівнанні з аналогічними в нашій літературі. Тому Ред.-Колегія звертається до членів з проханням надсилати на цю тему, з поданням евент. джерел, матеріяли на нижче подану адресу. В зв'язку з опрацюванням поодиноких тем в рямках наміченого пляну праці, набігає конечність знання джерел де б можна дістати відповідну літературу. Секретар проводу провадить реєстр всіх джерел де таку літературу можна дістати. Члени Л.К. подадуть йому листовно список тих книжок (відповідно до потреби згідно з пляном) які вони мають, або які можна (подати джерело) дістати до використання.

В цей спосіб реєстр обхопить всі інформації і ними зможуть користуватися члени Л.К., якщо зайде потреба.
Листування і всякі матеріяли слід висилати на адресу проводу Л.К.:
ЗАРЕВО (з допискою "для Літературної Комісії")
Мюнхен 23 Унгерерштрассе 56/III.

--- 0 ---

С П И С О К Л І Т Е Р А Т У Р И.

ВІСНИКІВСЬКИЙ ПЕРІОД.

Г о м з и н Б.: "Тройзілля"(Прага 1928).[x.]
Єндик Р.: "Регіт Арідника"(1934 ЛНВ).
Керницький І.: "Святоіванські огні"
"Мій світ" (Збірка новель).
Клен Ю.: "Каравели"
"Прокляті роки"
Косач Ю.: "Сонце в Чигирині"
"Чарівна Україна"
"Чорна пані"
Кара А.: "З-поза Дарвина на Ісайю"(Львів 1929).
Кравченко У.: "У житті є щось..."
Кравців Б.: "Вогні"(Львів 1929)
Королів-Старий В.: "Чмелик"
"Згадки про мою смерть"
Лівицька-Холодна Н.: "Вогонь і попіл"
Липа Ю.: "Козаки в Московії"
"Нотатник" ("Рубан","Кіннотчик" і інші)
Лятуринська О.: Поезії (гляди ЛНВ)
Маланюк Є.: "Гербарій"
"Земля і залізо"
"Перстень Полікрата"
"Стилет і стилос"
Мосендз Л.: "Вінок сонетів"
"Вічний корабель"(ліричнa драма 1933 ЛНВ)
"За віз" (1930 ЛНВ)
"Зодіяк"
Ольжич О.: "Рінь"
"Вежі"
Самчук У.: "Волинь"
"Гори говорять"
"Кулак"
"Марія"
"Образа"(1929 ЛНВ)
Стефанович О.: "З античних мотивів"(1931 ЛНВ)
Теліга О.: "Душа на сторожі"
"Прапори духа" (Збірка поезій)
Чирський М.: "Андрій Карабут"
"Дон Кіхот"
"Лев Абісинії"
"Місяць і зорі"
"Неофавстіяда"
"Останній король"
"Отаман Пісня"

x. З цього періоду подається не всі твори. Гляди у виданнях ЛНВ.
В наступних числах "Інф. Листка" будуть доповнення"

Чирський М.: "Три серця у 3/4 такту"
"Пяний рейд"

УКРАІНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ПІД БІЛЬШОВИЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ.

Антоненко-Давидович: "Вартовий Чапенко"
"Паротяг ч.273"
"Смерть"
Бажан М.: "Будівлі"
"Залізнякові ночі"
"Розмова сердець"
"Сліпці"
"Слово о полку"
"Трилогіі пристрасти"
"Числа"
Влизько О.: "Гох Дойчлянд"
"Живу, працюю" (1930)
"За всіх скажу" (1927)
Мій друг Дон-Жуан"
"Моє ударне"(1931)
"Поезіі" (1927)
Вишня О.: "Усмішки"
Головко А.: "Бурян"
"Мати"
Гжицький В.: "Довбуш"
"Захар Вовгура"
"Цісарське право"
"Чорне озеро"
Дніпровський І.: "Ацельдама"
"За ради неі"
"Яблоневий полон"
Досвітній О.: "Американці"(1925)
"Алтай"(1927)
"Гюлле"(1927)
"Кварцит"
"Нас було троє"
"Тюнгуй"(1924)
Драйхмара: "Поростене"(1926)
Епік Г.: "Без грунту"
"Перша весна"
"Петро Ромен"
Зеров М.: "Камена"(1924)
"Антологія римськоі поезіі"
"До джерел"
"Соннетаріум"
Йогансен М.: "Д горі"
"Доробок"
"Кос Чагиль на Ембі"
Подорож...по слобожанській Швейцаріі"
"Революція"
"Ясен"
Івченко М.: "Робітні сили"
Качура Я.: "Люди і факти"
"Нащадок Богуна"
"Ольга"
"Чад"
Козоріс М.: "Голуба кров"

Косинка Г.:	"Вибрані оповідання"(1928)
	"В житах"(1947)
	"Гармонія"
	"На золотих богів"(1922)
Куліш М.:	"Закут"
	"Зона"
	"Комуна в степах"
	"Маклена Граса"
	"Мина Мазайло"
	"Народній Малахій"
	"Патетична соната"
	"Хулій Хуреніто"
	"97"
Любченко А.:	"Вертеп"
Мисик В.:	"Блакитний міст"(1929)
	"Будівники"
	"Галаганів сон"
	"Пісні та поеми Р.Бернса"(1931)
	"Тисячі кілометрів"(1931)
	"Трави"(1927)
	"Чотири вітри"(1930)
Могилянський М.:	"Убивство"
	"Честь"
Олесіч Я.:	"На озерах огні"
	"Паспорт"
Осьмачка Т.:	"Кочуга"(1922)
	"Скитські вані"(1925)
	"Круча"
	"Клекіт"
Панч П.:	"Голубі ешелони"
	"Мир"
	"Мишачі нори"
	"Облога ночі"
	"Солом'яний дім"
Підмогильний В.:	"В епідемічному бараці"
	"Військовий летун"
	"Місто"
	"Третя революція"
Плужник Є.:	"Дні" (1926)
	"Рання осінь" (1927)
Рильський М.:	"Де сходяться дороги"
	"Голос і відгомін"(1929)
	"Крізь бурю й сніг"
	"Марина"
	"Під осінніми зорями"
	"Синя далечінь"
	Тринадцята весна" (1924)
	"Чумаки"
Семенко М.:	"Європа і ми"
	"Памфлети і вірші"(1928)
	"П'єро кохає"
Сенченко І.:	"Із записок" (1927)
	"Іван Чорногорець"
	"Подорожі до Червонограда"
	"Червоноградські портрети"
Слісаренко О.:	"На березі Кастальському"
Смолич Ю.:	"Дитинство"
Сосюра В.:	"Мазепа"
	"Тарас Трясило"

Тенета В.:	"Гармонія і свинюшник"
	"Десята секунда"
	"Ненависть"
Тичина П.:	"Вітер з України" (1924)
	"Вітер"
	"Дума про трьох вітрів"
	"Золотий гомін"
	"Плуг"
	"Сковорода"
	"Скорбна мати"
	"Сонячні кларнети"
Фальківський Д.:	"Обрії"
	"Полісся"
Филипович П.:	"Земля і вітер"(1922)
	"Простір"(1925)
Хвильовий М.:	"Вальдшнепи"
	"Досвітні симфонії"
	"Думки проти течії"(Критика)
	"Життя"
	"Кіт у чоботах"
	"Мати і я"
	"Молодість"
	"Осінь"
	"Санаторійна зона"
	"Сині етюди" (191[illegible])
	"Солонський яр"
	"Арабески"
Шкурупій Г.:	"Барабан"
	"Двері в день"(1929)
	"Жанна батальйонерка"(1930)
	"Жарини слів"
	"Зима 1930"
	"Психотези"
	"Штаб смерти"
Яновський Ю.:	"Кров землі"(1927)
	"Мамутові бивні" (1925)
	"Майстер корабля" (1928)
	"Прекрасна Ут"
	"Рейд"
	"Чотири шаблі"

<u>ЕМІГРАЦІЙНА ТВОРЧІСТЬ.</u>

Багряний І.:	"Генерал"
	"Золотий бумеранг"
	"Морітурі"
	"Розгром"
	"Тигролови"
Барка В.:	"Апостоли"
	"Білий світ"
Буряківець [illegible].:	Поезії (вид. "Звено")
Гарасевич А.:	Поезії
Гординський С.:	"Вогнем і смерчем"
Гуменна Д.:	"Діти Чумацького Шляху"
	"Куркульська вілія"
Домонтович В.:	"Апостол Петро"
	"Без грунту"
	"Доктор Серафікус"
Дудко Ф.:	"Війна"
	"Дівчата очайдушних днів"

Клен Ю.:	"Попіл імперій"
Косач Ю.:	"Еней та життя інших"
	"День гніву"
	"Дійство про Юрія Переможця"
	"Чудесна балка"
Костецький І.:	"Сповідання про переможців"
Кримський В.:	"Новелі" (гляди "Звено")
Кравців Б.:	"Кораблі"
Лиман Л.:	"Четвертий Харків"
Мосендз Л.:	"Канітферштан"
	"Легенди"
Осьмачка Т.:	"Поет"
	"Психічна розрядка"
	"Старший боярин"
Орест М.:	"Душа і доля"
Самчук У.:	"ОСТ"
	"Юність Василя Шеремети"
Ситник М.:	"Залізничий сторож"
Чапленко В.:	"Запорожці"

К Р И Т И К А.

Грицай О.:	"Банкрот літератури"(гляди "Орлик") і інше
Державин В.:	"Войовничий неокласицизм С.Гординського" і інше
Донцов Д.:	"Криза нашої літератури"
	"Наша доба і література"
Зеров М.:	"До джерел"
Шерех Ю.:	"Хутір, революція, імперія, людина" і інші

--- 0 ---

Безперечно список не є вичерпуючий. Він не обіймає всієї творчости авторів. Тому звертаємося до всіх співпрацівників і зацікавлених подавати назви творів, що тут не є подані.

ЗАКЛИК.

Провід Л.К. починаючи свою діяльність заложив т.з. "Видавничий фонд Л.К." з метою друкувати свої видання. Плянується періодичне видавання Інформаційного Листка Л.К., а дальше видавання Літературних Одноднівок. З цієї причини закликаємо й просимо всіх членів і прихильників Л.К. надсилати свої добровільні датки, а тим самим допомогти нам в цьому відповідальному ділі. ТО Ж НЕ ЗАБУВАЙТЕ, ЩО "ВИДАВНИЧИЙ ФОНД ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМІСІЇ" ЖДЕ НА ВАШІ ПОЖЕРТВИ, ЗА ЯКІ БУДЕМО ВАМ ВДЯЧНІ.

Провід Л.К.

--- 0 ---

Видає: Провід Літературної Комісії ЗАРЕВА.
Редагує: Колегія.
Адреса Проводу Л.К.:

ЗАРЕВО (для Літературної Комісії)
Мюнхен 23 Унгерерштрассе 56/III.

Об"єднання Українських Студентських
Товариств Національного Солідаризму
ЗАРЕВО

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТОК
ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМІСІЇ.

ч. 2. Мюнхен Серпень 1950

ЗМІСТ:

ПЕРЕДРУК ДОЗВОЛЕНИЙ ЛИШЕ ЗА ПОДАННЯМ ДЖЕРЕЛА

Вступне слово.

Те,що українська література знайшлася нині в сліпій вулиці, ні для кого не є таємницею.Стверджують це з більшою або меншою відвертістю всі критики та стараються подати до того свої зауваги й рецепти лікування.А стан справді загрозливий і,щонайгірше, він у великій мірі не завжди залежний від нас самих.

В огні 1917 року збудилася українська нація до свідомого життя.Не дивлячися на несприятливі обставини літературне життя відразу розцвіло буйним цвітом,даючи твори небувалої,від часів наших класиків,експресії й розмаху.В творах молодих письменників проявилася така могутня віра в себе й у покликання української нації, що мистці слова стали відразу в політично розгублених часах 1920 років,неофіційними провідниками нації.Це зовсім слушно стверди Є.Маланюк :

Як в нації нема вождів,
Тоді вожді її поети ...

Відтинок української літератури став силою фактів одним із найважливіших фронтів нашої боротьби за краще завтра нашого народу проти внутрішніх і зовнішніх ворогів.З післяреволюційної літературної творчости черпав у значній мірі свій світогляд і український націоналізм,який гойно в другій фазі свого переможного походу до нашої найдорожчої мети,обґрунтував свої змагання солідними світоглядово - ідеологічними дослідами.

Фізичне знищення мистців слова на наших землях,що опинилися під московською окупацією на початку 30 років,було жахливим ударом,але навіть цей факт не змінив стану речей,хіба що перекинув питомий тягар боротьби на захід.Бо вже виросла генерація націоналістичних поетів,яка перебрала в свої руки провід.Завдяки таким еміграційним поетам,як Ю.Липа,Є.Маланюк,О.Ольжич,О.Теліга, Л.Мосендз та Юрій Клен (О.Бурггардт) і інші,українська література вогневу пробу,але й виказала на довгі роки наперед,на яких позиціях мусить стояти рідне письменство,якщо воно хоче виконати своє нелегке завдання супроти батьківщини з її потребами.

Але надійшли жорстокі часи другої світової війни.В першій лаві борців Української Національної Революції загинули О.Ольжич, О.Теліга й цілий ряд інших доказуючи ділом,що національна ідея для них не була порожньою фразою.Після закінчення війни невблаганна смерть забрала з-поміж нас Ю.Клена і Л.Мосендза.Всі ці втрати,подібно як насильна ліквідація 1933-34 років відбилася фатально на дальшому розвитку нашої літератури.

В зв"язку з відходом справжніх велетнів стали на перший плян виходити люди під кожним оглядом другої гарнітури.Без духової потужности зате з великими амбіціями використовуючи зовні гарні, але порожні,бо не пережиті і не відчуті до глибини душі,фрази, ці другорядні письменники створили порожню метушню без посвяти, без ідеї,без мети довкола фірми з трьох літер МУР.

З легкої руки ідеологів без ідей такі друго- й третьорядні письменники означалися мало що не геніями,а графомани,що наближалися або й перейшли вже третій десяток свого віку,ставали молодим доростом і "надійним явищем".

Вся ця внутрішня забріханість не могла пройти безкарно.Так само скоро як МУР повстав він розсипався не залишаючи по собі й сліду,якщо не зараховувати негативів.Ці негативи ще й нині тому так тяжко лікувати,що часово недовге існування МУРу вниснло немало деморалізації й анархії в храм,що йому на ім"я УКРАЇНСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО,профануючи цю вітку мистецтва в очах широких кіл громадянства.

Цим ми не хочемо сказати,що все це написане й видане за останні роки нічого не варте.Побачили світ і самі по собі дуже цінні твори,але вони втопилися в морі халтури без яких будь етичних і естетичних вартостей і щойно віддаль часу поставить їх на відповідне місце в нашій літературі.

Висновки з повище сказаного не управнюють нас до оптимізму. Брак відповідно поставленої літературної трибуни,брак авторитетів помішання найпримітивніших критеріїв з конечністю приводять нас до переконання,що з тої сліпої вулиці зможуть нас вивести ті молоді,ті що переживають і вміють непідроблено переживати свої почування і виливати їх щиро на папір,ті,що вміють всім серцем любити і ненавидіти,але не вміють кривити душею;ті що може будуть мати в своїх творах недотягнення з формального боку,але поважно поставляться до принципів літературної праці,до рідного слова і відчуватимуть у собі внутрішню потугу підняти нашу літературу і повести її на ті позиції,з яких вона зійшла на манівці.

І тому ми передаємо слово тій справді молодій молоді.Дорога її тяжка і ця молодь мусить собі добре усвідомити всі труднощі, що чекають її на шляху.Але нація мусить розвиватися і йти вперед - тут саме їй знову мусить прийти з допомогою література захоплююча,сильна,безпосередня,щира й етично-моральна та під оглядом ідейним бездоганно чиста.

Може перші спроби молодих пер і не виправдають тих наших високих стремлінь,допомогти воюючій нації в її змаганнях на життя і смерть,але при помочі старших арбітрів,при совісних студіях сучасних чужих літератур і при поважному ставленні до рідного мистецького слова і до тих високих ідеалів,що їх видвигнув український націоналізм,справа нового українського письменства,віримо,може бути зрушеною з тої мертвої точки на якій вона знайшлася.

Бажаємо нашим молодим якнайбільших успіхів у їх тяжкому поході вперед,на зміну.

Др. Марко Антонович

Петро Карпенко-Криниця:

x
x x

Зоріє за шибами тиша
І вишня,мов біла хмарина,цвіте.
Заснув хтось.Розмірено дише...
І бачить дитинство своє золоте.

Комусь подаровано радість.
Комусь неотруєне щастя дано.
І тільки для мене відраді
Закрито назавжди і двері й вікно.

Що ж,спіть,чи виходьте під зорі,
Чи мозок оглушуйте міццю вина,
Я буду за всіх вас до змори
Страждати й горіть за квадратом вікна.

За всіх вас,пробитий стилетом,
Надлюдської муки,гасити жалі...
О,так,українським поетом,
Повірте,найтяжче ходить по землі !

ДО ПРОБЛЕМИ "БАТЬКИ І ДІТИ" В ЛІРИЧНІЙ ДРАМІ Л.МОСЕНДЗА "ВІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ" x

(В скороченню).

Дивлючись в перспективу століть,стверджуємо певні симптоми нездорових проявів,що в основному загострюють відношення "дітей" до "батьків" і навпаки.Із поступом часу це загострення прибирає чим раз виразніші контури і само по собі являється шкідливим явищем в культурно-політичним життю нації.

Саме тепер за останні десятиліття пропасть непорозуміння між старшою генерацією і молодим поколінням поглибилася,набрала доволі гострих форм,стаючись одною з найболючіших проблем нашої спільноти під сучасну пору.

Цю ускладнену проблему намагався розв"язати Л.Мосендз в своїй ліричній драмі "Вічний корабель".Саме з цих мотивів хочемо проаналізувати цілу драматичну акцію цього болючого питанння.Тематично ця річ чужа (з історії Нідерляндів),однак як і кожний символічний твір,цілком певно можемо цілу драматичну акцію перенести на наш національний грунт,на наше національне життя.

I.

Ціла подія відбувається в місті Брюгге й на океані,приблизно під кінець 16ст.,по замордованню Вільгельма Оранського,правителя незалежних Нідерляндів,прозваного "Мовчазним".Центральна постать,а заразом герой твору це Ганс ван Лоос - нідерляндський купець,батько двох синів (Клеаса і Ганса) і доньки Марти.Ван Лоос дістає лист із вісткою,що до Брюгге наближаються еспанці із ворожими замірами "по геретицький,фляндрський сунуть хліб".Зажуреному батькові приносить Клеас запрошення на народнє віче в ратуш. Від цього моменту проблема "батьки і діти" стає актуальною.

Між батьком і сином вив"язується маленький діялог на тему майбутньої боротьби із еспанцями.Батько не вірить в сили народу, бо немає Мовчазного - колишнього славного вождя фляндрійців.

Ганс: Стрівай Клеасе ! Чи не рано почав радість ? Хто ж поведе ? Нема Мовчазного !

Клеас: Ось горе ! Без нього теж гаразд буде ! Зіпхнем таки еспанців в море !

Зразу ж наявновпадає протилежне міркування батька - представника старшої генерації і Клеаса - представника молоді.

А дальше: Ганс: Час інший був
Тоді Мовчазний був із нами
Тепер немає.І загув
Негоди вихор над ланами
Піль фляндрських...
Клеас: Хай же Бог із вами !
Чого так духом впали ви ?
Ми ж,як один...
Ганс: Його не стало
А де немає голови
Там рук,синашу мій,замало...

Колізія між батьком і сином загострюється.Клеас закидає батькові упадок духа "чого так духом впали ви ?" Він запевняє,що молоде покоління,всі як один стануть до боротьби із наїзником.Одначе на свій "солом"яний" запал дістає від батька влучну відповідь "а де немає голови,там рук - замало".Мусимо признати,що в цій сентенції батька таїться твереза,раціональна правда - бо дійсно маса без проводу нічого позитивного не зможе зробити,а навіть хоч має добрі заміри,одначе через свою незорганізованість поповняє низку політичних нетактів.

I хоч син запевняє,що всі вони станнуть до боротьби,то в місті вже запанував хаос "в шинках - натовп,в домівках плач,гуртки-чутки... і зрада може"А саме в такий час треба задержати рівновагу духа і бути відпорним на рівні ліричні примхи серця.I рівнож в користь батька порада синові,що "слова порожні не поможуть" - тут треба залізної руки,а на думку батька другого Мовчазного серед нідерляндців не знайти.Саме в цьому заключається песимізм батька і дійсно,як ствердив син,упадок духа.Клеас натомість не попадає в духову депресію,він певний в перемогу нідерляндців.

Чого ж ви бідькаєтесь тату
Невже ж у Фляндрії нема
Людини,щоб її обрать
Вождем ?

Ганс натомість уникаючи прямої відповіді дає вдалу характеристику вождя:

Ні,справжній вождь той не чекає
Коли до нього всі прийдуть,
Права обов"язки дадуть
Він сам приходить й забірає
....
Він скаже тільки: я веду,
Бо вести призначен зроду !
Та лише вовчий дух
Ви розпічнете виявляти
Берлом залізним буду вас
Я пасти...

Тут маємо подану характеристику вождя - генія,такого,якого знаходимо на сторінках історії дуже рідко - вождя з уродження і покликання.На думку Ганса таким вождем із покликання був "Мовчазний" він дійсно пас отару - нарід"берлом залізним"- й тоді не було хаосу(як тепер) - лиш спокій і розважність поступування...З міркувань батька і сина виносимо,що проти себе стоять дві скрайні сили - батько проти боротьби - син за.Батькові думки диктує холодний раціо - синові іраціо - почування.З емпіричних дослідів знаємо,що найкраще із двох скрайностей вибрати середню,бо скрайности по своїй суті мають багато хибних потягнень.Тому Ганс,як голова родини знаходить ту середню: " хай збереться

В далеку путь уся сім"я
....
Іможе сонце волі нам зійде,
Якого ми ніколи вже не втратим...
Від меж нещасть,насильства і біди
В край обітований прийдемо.....

Отже як бачимо ця " середня " доволі опортуністична,а заразом вигідна для батька.Вигідна із багатьох причин - в першу чергу він не виставить на фізичне знищення себе і своєї родини,а вдруге може справді знайде "сонце волі" в обітованій землі.

Друга сценка відбувається в міському ратуші.Народню раду відкриває бурмістр.Сам він,як виходить з його промови "свободолюбивий пацифіст".В нього на першому місці не нація,а матеріяльні добра:"не було крови,ані сліз

зростав достаток,Брюгге ріс...
Бо мав він гроші,вмів платити
За гроші й вольности придбав.

Ось міркування пацифіста який репрезентує рівнож прошарок "батьків", але інших характером як Ганс.Це тип звичайного раба,що за гроші - вольности придбав.

Бурмістр: Ось маємо ми волю
Та,що вона коштує нас...
Занапастили тиху долю...

І аж до кінця орації невільничі стогони пана бурмістра. Опридільовати цього "батька" думаємо,що недоцільно - своїми думками сам себе опридилив.Одне лиш певне а саме,що він тенденційно настроює громаду до здачі міста.По закінченню цього "вступного слова" забирає голос радник ч.І.,що свою промову зачинає говорити із типовою поважністю боягуза:

З бурмістром згоджуюсь я
....
Давайте ж вийдемо усі
ціла міськая славна рада
до військ еспанських.Хліб і сіль
їм понесемо...

Отже ІОО відсотковий компроміс - найкраще без бою запрягтися у ворожий хомут і тягти невільничий плуг...
На салі на щастя не всі батьки поділяють думку радника ч.І.Ось виступає другий радник із обвинуваченням: "Гей - це зрада "
На цю вдалу "провокацію" радник ч.І. звичайно приготовані...
Не даром має стаж радника,а в слід за цим реторичну підготовку:

Ні зрадник той,що хоче бою
та проти списів хоче йти
без зброї з голою рукою

На перший погляд це цілком раціональне заключення "з мотикою проти сонця годі"...одначе це лиш фрази,що на меті мають відстрафляндрців від бою.А дальше цей батько радить,щоб зачати наново (в ярмі) збирати сили "бо краще для вітчини жити,ніж вмиратиа наші мрії здійснять діти".Завваження слушне та лиш не в такій ситуації,що заіснувала в місті Брюгге.А дальше все зіпхано на діти,мовляв "ми піддамось,зачнемо мирно жити,а діти за нас докінчать діло"...Цілком вміло розбиває його твердження радник ч.2.:

А чом же ти такої гадки,
Що міць чужинної пяти
Спроможуть знищити нащадки,
Як не навчили їх іти
Батьки до ясної мети?

За ним і правда - бо хто ж дасть тим дітям - молоді приклад? Хто може мати більший вплив на молодь,як не батьки?Хто їх переконає, що "воля вижча понад усе".
Наколиб громада пішла за порадою бурмістра і радника ч.І.то виховалаби н е м і ч н е покоління рабів,що лише призвичаїлось до свисту нагайки чужинця.
Свою промову радник ч.2.кінчає:

Змагатись за святую справу
віддать за неї піт й кров.
Еспанцям месть,краю-любов
й перемогти.

Саме він,цей виняток з батьків,являється одиноким живим містком сполучення між цими двома генераціями...на жаль це лиш виняток... Щоб злагіднити ситуацію бурмістр дає голос поважному громадянинові Ван Лоосові з якого поглядами на боротьбу ми вже запізнались в першій картині.Його девіз це "від боротьби загибель,згинем!" Щоб виправдати свою боязнь каже:"не кличу я в ярмо еспанське, але не кличу до борні".Він бачить лиш один доцільний вихід з так тяжкої ситуації,а саме:покинути рідний край і податися на чужину "творить нове життя в краю пресбитера Йоганна[xx]"

Почувши таку пропозицію громада заворушилася,дались чути різні голоси характеристичні кожному народові: перші дякують Гансові,як спасителеві,що вивів народ з так критичної ситуації,дякують йому,як тому що"дорогу спасіння нам відкрив".Другі це ті,що постановили боронити батьківщину " це кличе одчай тебе Лоосе, щоб кинуть вітчину"- це в першу чергу молодь.Більшість була схильна із пропозицією ван Лооса - вони рішили виїхати геть,опустити рідну землю.Отже наявно констатуємо розбіжність думки - молодь за б о р о т ь б о ю , батьки за в т е ч е ю .

Найбільш цікавою являється нам третя картина.Саме вона є тою кульмінаційною точкою спору між "батьками" і "дітьми".В цій картині Л.Мосендз мав якнайкращу змогу показати в грунтовному різницю психіки старшого суспільства і молоді.

Ганс в ролі батька думав,що йому ніхто з родини не буде ставити опору.В своїх міркуваннях завівся.Перша на перешкоді стає таки його власна дружина що змальована в драмі,як символ совісти роду.Вона стоїть на засаді традиції - тут поховані батьки,тут славна минувшина,тут вона помре.Друге "вето" заявляє його донька Марта,що персоніфікує майбутність весни.Вона лишається,щоб разом із своїм Яном (її нареченим) продовжувати боротьбу:

Не пустить доти з своїх рук
.....караючої зброї
Аж ми діб"ємося свого
Нас кличе Фляндрія до чину !
Ми не одні ! Нас тисячі !
Нам ім"я молодість - натхнення,
Ми маєм плуги і мечі !

Такі думки і настановлення дівчини - революціонерки.Боротьби не боїться - навпаки хоче активно включитися в процес визвольних змагань за свободу батьківщини.І тут її міркування не є короткозорі,необдумані - вона заявляє,що "ми маєм плуги і мечі",а там де плуг символ видайности землі,а меч символ збройної руки,то перемога є запевнена.

На запит батька хто ще хоче його опустити виступає наймолодший син Міхель: Не зможемо мать нової

Бо Фляндрія з нами вічно
В руках наших сяє зброя
А, в серці - вічности свічі.

Це якраз найбільш характеристичний тип нового покоління,яке не боїться грозьб своїх батьків,мовляв "загинеш в знищенні,вирі" - він знає лиш одне,що "той плаче що губить віру",а без віри всі намагання - пляни сходять нівець.Він репрезентативний тип цілої нації який сполучив віру з волею,що в заключенні дало майбутню перемогу Фляндрії.І саме тут добачуємо кульмінаційний пункт колізії між "батьками" і "дітьми".Батько наказує рятуватися,покидати свою рідну землю і шукати нової батьківщини.Діти не слухають, бо вони цілком інакше приймають життя як їх батьки.

Четверта сцена відбувається на океані,в часі шукання нової батьківщини.Ганс начальник експедиції.Серед біженців постійна зневіра,що проявляється в наявних погрозах до свого провідника.Сам керманич сидить в капітанській каюті серед важких дум...нараз привиджується йому постать дівчини і хлопця,цебто дух сина і доньки.Вони йому сповіщають,що Брюгге вільний,його діти впали на полі слави.Зодчаю Ганс намагається відібрати собі життя,одначе символічні постаті присуджують його і всіх тих,що йому повірили на вічну мандрівку - вічне вигнання.Так за свою зневіру батько зістає належно покараний носячи на собі культ доживотнього біженця.

II.

Проблема батьки і діти зазначується в багатьох культурних площинах різних народів і завжди є інтерпретована з різних точок бачення.

Наприклад У.Самчук в третій частині Волині:"Батько і син" рівнож намагався показати взаємовідношення між старшим громадянством і молоддю на селянській плятформі.І тут характеристичні будуть слова старого Матвія,представника старшої генерації:"Немає кому їх (майно) передати.Нащо ціле життя дерся,як той останній каторжник".xxx.Що ж на те молода генерація,якрі виявником-Володько: "Я того не потрібую,піду у світ,знайду для себе роботу.Я не хочу так жити як жили ви,як жили батьки,як жили діди." Саме тут стверджуємо революційність поглядів молодого покоління, яке вже не хоче так жити в ярмі як їхні батьки,воно стремить до кращого,до виборення своєї самостійности.

Ось Микола Куліш в "Патетичній сонаті"описує дуже докладно московський світ в добі революції.Ми знаємо,що саме через тих Жоржиків - представників молодого покоління,московська імперія завалилася.А дальше чи не змальовує він прекрасного типа української дівчини Марини - Чайки,що на визвольну боротьбу вже не дивиться через такі рожеві окуляри,як її батько - типовий романтик,який в 20 столітті мріє про козацькі чуби й червоні шаравари. Чи не застановлять нас слова Чайки-Марини:"Але я знаю,що того лише ідеї переможуть,хто з ними вийде на ешафот і смерті ввічі скаже " ? xxxx

Чи не порушує цієї теми А.Любченко у "Вертепі",що завершує образ української духовости,доби 20 років в національно-політичному і загально філософських проявах,де в одному з пірозділів - "Лялькове дійство або повстання крови" в розмові двох батьків знаходимо таку характеристику молоді:"Так ! Наша молодь,що напоєна південним сонцем насичена південною свіжиною і завзяттям-вона хороша як оці свіжі бадьорні звуки серед ночі.Вона заповзята і витривала".

Цю проблему не лиш порушував в своїх творах Самчук,Куліш і Любченко.Її знайдемо майже в кожного видатнішого письменника.

Леонід Мосендз писав ліричну драму "Вічний Корабель" рівнож в часах майже кульмінаційної точки колізії між цими двома основними прошарками суспільства.На думці маємо часи вісниківства очолюваного Д.Донцовом.Це період де під впливом ідеології Донцова мав би зродитися новий тип волевої людини..."інші типи потрібні, інші люди потрібні... не лінива кров південного гречкосія,лиш "тяжкоплинна як мед" яких ваблять не Кулішівські чернигівські затишки,ні херсонські сонячні машинні утопії,а річі абстрактні-"щоб Дону шоломом іспить",ваблять мінливі простори і збуджений порив вперед.Не зносити а формувати життя".xxxxx

І хоча деяке насвітлення фактів є правдиве в Донцова,однак під впливом його ідеології не зродився бажаний тип нової ідейної людини...Виникає питання чому ? А саме тому,що Донцов,стоячи в основному на матеріялістичних світоглядових позиціях попав у колізію із старшою провідною верствою,тому що хотів зробити раз в основному прогалину між батьками і дітьми.Але тут цікаво замітити одно маркантне психологічне явище:діти з часом стають батьками і до своїх дітей займають таке саме становище як мали перед тим до них батьки.Тут маємо оцей вічний двигун:кожний переходить свій бурхливий період молодости,опісля стається більш умірковaним, більш послідовним в свойому думанні і чинах - цілком протилежно до молоді,що живе хвилевими емоціями - захопленням і яка має багато більше енергії поборювати життєві перешкоди.І саме в цьому добачуємо основну різницю психіки двох основних прошарків нації.

Одним з найповажніших середників лучби батьків і дітей є література,що являється живим дзеркалом майже всіх ділянок нашої національної культури.Саме ця література перебуває мабуть під теперішню пору свою кризу.І так в Мюнхені - Карльсфельді 1946 року повстав МУР,що за мету взяв об"єднання всіх українських письменників на еміграції.Між іншим в першому збірнику в передовій статті читаємо:"Будемо нещадними з тими,що дешевим коштом намагатимуться здобути ярлик мистця...Будемо вести саме за це змагання.Ми всі разом більші менші і малі...старші,молодші і молоді...без упередження і дрібного амбіціонерства шануючи себе і шануючи тих,що біля нас" Як бачимо об"єднання мистців поставило собі важкі завдання,а саме нести відповідальність перед цілим українським народом за літературу.І що ж дальше - повне розчарування і недовіря до нашого старшого покоління,яке взяло на себе цей тягар.Ось 1946 р. накладом газети ЧАС появилася збірка новель І.Костецького "Оповідання про переможців" де на титульній сторінці чорніє "мала бібліотека МУРу художня література" -,а дальше в жовтні 1946 року появилося перше число літературного збірника ХОРС,де знову на титульній сторінці читаємо "красне письменство і мистецтво",а в середині від сторінки 49 до 68 тягнеться преспокійно "Оповідання" Ігоря Костецького "Божественна лжа" - де ці оповідання з літературою мистецькою не мають абсолютно нічого спільного,вони являються її живим запереченням.І тут МУР не пошанував ані себе "ані тих що біля нас", а найбільше не пошанував української культури.І чи може молодь брати приклад із своїх батьків - патронів національного мистецтва? І хоча знайшлися винятки із старших,а то ніхто їх не підтримав - це були і є винятки.То ж в цій ділянці мистецтва за допомогою якого батьки могли порозумітися з дітьми грубо завинило старше покоління.

Розв"язуючи проблему батьки і діти виключно в творі Л.Мосендза "Вічний корабель",бачимо,що він її розв"язав доволі ясно і просто. Прикмети цих двох генерацій характеризує різко - батьки,яких репрезентує Ганс це патріоти в минувшині.Вони можливо що колись воювали,але тепер прагнуть спокою,втікають від тої боротьби,що самовизначує націю.В противенстві до батьків діти це поступові типи,які оцінюють вагу хвилини - вирішують боротися...Як результат діти перемагають ворога,а в цей час батьки повтікали "шукають нової батьківщини".За це судьба засуджує батьків на вічне вигнання - на те,щоб збагнули суворі закони Вічного Чину,щоб вони сталися мементо морі для тих всіх,що не знають ціни рідній землі - рідній ідеї.Тут треба зазначити,що Мосендз не генералізує психіки батьків він знаходить в одиниць позитивне думання відносно оборони держави.Вони співпрацюють з молоддю,дають їй напрямні,але це лиш одиниці..,Однак,як ми вже зазначили,що цей твір появився у Віснику Донцова в часах,коли цей останній поглибив провалля незгоди між старшими і молодшими,що на думку деяких "не до виличення".Тому маємо відвагу твердити,що Л.Мосендз мабуть тенденційно за напрямними ідеології Донцова так різко осудив старше покоління.Молодь, яка вирізняється своїм темпераментом не може зрозуміти дипломатичної послідовности батьків,а батьки що проходили колись цей бурхливий період молодости не можуть в ж е зрозуміти своїх дітей.І саме ціла національна трагедія в тому,що ці прикмети старших і молодших повинні себе ДОПОВНЮВАТИ,А НЕ РОЗБИВАТИ.Зважмо, що коли б взяти від батьків послідовність,холодний розум,а від молоді віру і волю - тоді у висліді дістанемо тип дійсно д е р ж а в о т в о р ч о ї людини.Ми думаємо,що проблема батьки і діти назріває у нас до взаїмного порозуміння,це лиш проблема короткого часу.Ми віримо,що Дух Української Нації повинен в якнайкоротшому

часі цю пекучу справу розв"язати і у висліді дати справді синтетичний тип людини з позитивними прикметами "батьків" і "дітей".

Не забуваймо, що скрайностями не можна в житті керуватися, не можна будувати держави. І доки цього наше покоління не зрозуміє, або не схоче зрозуміти, доти ми будемо політично незрілими в повному розумінні цього слова.

То ж тільки в НОВОМУ ЗРИВІЗІ ДУХУ НАЦІЇ ці два покоління себе зустрінуть не як ворожі, лиш як рідні і дійсно стануть державо-творчими.

Л.Винар

х. "Вічний Корабель", І933 Л.Н.В., Книга І0 за місяць жовтень.
хх. Край Пресбітера Йоганна - це обітована земля нідерляндців, яку зрадив ван Лоосові його батько на смертній постелі.
ххх. Третя частина "Волині" - "Батько і син" 70 ст.
хххх. М.Куліш: "Патетична Соната" УВ І943. 43 ст.
о. Дмитро Донцов: "Санчо Панца в нашій дійсності" Л.Н.В. І934.
оо. На думці маємо виступ із своїми критично-літературними статтями Дра О.Грицая ("Банкрот літератури"), де виразно вказані недотягнення й хиби деяких письменників згуртованих в МУРі.

ДОПОВНЕННЯ ПЛЯНУ ПРАЦІ ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМІСІЇ "ЗАРЕВА" х. (В.Л.)

А. Вісниківський період.

І. б) проза: В.Королів - Старий
М.Матіїв - Мельник
Р.Кучабський
поезія: Б.Нижанківський
В.Пачовський
В.Пострилач
Др.А.Річинський
в) жінки: І.Вільде
С.Яблонська
М.Підгірянка
К.Малицька
г) Літературна критика:
А.Граничка, Ю.Липа, Є.Маланюк, Л.Мосендз, В.Дорошенко, Гончаренко, Коструба

ІІ. Католицька література:
"Дзвони" - критик М.Мох

ІІІ. Від І933 року в Празі виходить журнал "Пробоєм", де поміж чисельними співробітниками знаходимо таких письменників:
В.Гренджа-Донський
І.Колос
І.Ірлевський
Лука Демян
М.Різко і багато інших

ІУ. Червона Калина : Воєнні події І9І4 - 20 років знайшли свою синтезу в письменстві у видавництві "Червоної Калини". Тут твори в загальному баталістичного характеру з останньої боротьби за національне визволення. Знані: Р.Купчинський, А.Курдидик, Ф.Дудко, В. Софронів-Левицький, Матіїв-Мельник, Н.Лепкий, Ю.Шкрумеляк і багато інших.

У. Літературне Об"єднання : В роках І933 створюється й діє в Галичині т.зв. "Літературне Об"єднання" в склад якого входили:

В.Ткачук, А.Курдидик,
І.Керницький, М.Голубець,
В.Нижанківський, І.Черняк і інші

УІ. У Варшаві приблизно в 36 - 38 роках появляється літературний журнал "МИ",що тримався ідеологічної лінії Ю.Липи.Ціле це об"єднання дістало назву "Варшавська школа".Співпрацювали:

С.Гординський Я.Дригинич
Н.Лівицька-Холодна А.Крижанівський

Критики : І.Дубницький, Б.Ольхівський і інші

Б. Українська література під більшовицькою окупацією.

Письменники: Дмитро Борсяк Іван Ле
О.Кониленко М.Івченко
Д.Загул С.Васильченко
Р.Шевченко С.Жигалка

письменниця М.Могилянська

критики : Я.Савченко,О.Дорошкевич,Ф.Якубський,О.Білецький,П.Филипович,Юринець.

Новітня генерація письменників:

Я.Кочура І.Кочуга
П.Дорошко Л.Первомайський
А.Малишко І.Нехода

В. Еміграційна творчість.

На еміграції треба відмітити появу,а згл. продовження видання Л.Н.Вісника під редакцією проф.В.Шульги.У Віснику співпрацювали:

А.Гарасевич Є.Маланюк
Ю.Клен Л.Мосендз
В.Білик О.Грицай
Л.Луців (А.Граничка)

Г. Перекладна література.

Безперечно що в своєму пляні праці Літературна Комісія узгляднює відділ перекладної творчости наших письменників усіх трьох періодів.Працівники на полі перекладної літератури будуть згадані в окремих виданнях.

х. Гляди Інформаційний Листок Літературної Комісії ч. I за квітень 1950.

За вказівки і поради відносно цього пляну праці складаю якнайщирішу подяку Вп.Панам Дрові О.Грицаєві,проф.В.Шульзі,проф.М.Федусевичеві,дир.Б.Загайкевичеві,проф.М.Мухінові,ред.А.Курдидикові, дрові М.Антоновичеві,проф.В.Голембйовському,О.Зінкевичеві.

Доповнення списка літератури. х.

Вісниківський період.

Антонич Б.: Книга лева (I936 Львів)
Три перстені

Єндик Р.: Відчиняю вікно
Зелена Євангелія (Львів I938)
Не легко відійти
Ротації

Дараган Ю.: Сагайдак

Дудко Ф.: Великий Гетьман

Курдидик А.: Осьмак
До ясного завтра
Від Попраду до Тису
Тайна одного знайомого
Три королі і дама
Ясні вогні (Львів I929)

Липа Ю.:	Бій за українську літературу
	Печать
	Світлість
	Суворість
	Призначення України (Львів 1938)
	Розподіл Росії (1941)
	Чорноморська доктрина (Варшава 1940)
Маланюк Є.:	Земна Мадонна
Мосендз Л.:	Дитинство
	Порфірій Горотак
Нижанківський Б.:	Актор говорить
	Улиця
Ольжич О.:	Підзамча
Самчук У.:	Помста Гаффи
Стефанович О.:	Поезія (1927)
	Стефаніос (1942)
Ткачук В.:	Сині чічки
Чернява І.:	Люди з чорним піднебінням
	На сході ми
	Портрети без етики

Українська література під більшовицькою окупацією

Антоненко-Давидович М.:	Запорошені силуети
	Просвіта
	Синя Волошка
	Смерть
Бажан М.:	Клятва
	Ми гордо підносимо
Ле Іван:	Висота 206
	Танець живота
	Україна
Качура Я.:	Безсмертя
	Виряджала мати сина
	В рідному селі
	Звичайна історія
	Ніч тривоги
	Перемога
	Подарунок невідомої
	Рядовий Шевченко
	Щастя
Косинка Г.:	Трояскутний бій
	Десять
	Зелена сорочка
	Голова ході
Корнійчук О.:	Партизани в степах України
	Приїздіть в Дзвонкове
Куліш М.:	Отак загинув Гуска (1927)
	Вічний бунт (1934)
	Поворот Марка (1930)
Первомайський Л.:	Мати воїнів
	Партквиток
	Хустина
Рильський М.:	Пам"ятник Богдана
	Слово про рідну матір
	Чаша дружби
Сосюра В.:	Любіть Україну
	Солдат правди
Тичина П.:	Вчора в Берліні
	Наша слава
Яновський Ю.:	Генерал Макордзюба
	Наречена

Еміграційна творчість

Гарасевич А.:	Плач Єремії (ЛНВ I949)
Гординський С.:	Оксана
Ізарський О.:	Ранок
Кримський В.:	Втеча
Карпенко- Криниця	Полум"яна земля
Маланюк Є.:	П"ята симфонія (I949 ЛНВ)
Мосендз Л.:	Волинський рік (Регенсбург I948)
Чапленко В.:	Муза та інші оповідання

К р и т и к а

Бойко Ю.:	До проблеми Франкового романтизму
	Куди ідемо ? (Рідне Слово ч.6-I946)
Грицай О.:	В тузі за архитвором (Рідне Слово)
	Володарка слова
	Ескізи до трьох літературних портретів
	"Юність Василя Шеремети"
Державин В.:	Поезія героїзму
	Поезія щирости
	Українська еміграційна література-I945-47
Луців Л.:	Улас Самчук - ОСТ
Шерех Ю.:	Прощання з учора
	У задушному повітрі
	Шабля і думка (Тижневик ЧАС)

х. Гляди Інформаційний Листок Літературної Комісії ч.I за квітень I950

ооо

Провід Л.К. "Зарево" повідомляє,що згідно з методикою праці слідуючі члени Л.К. зголосили свої теми над якими вони тепер працюють:

Др. М. Антонович: "Причинки до ідеології МУРу"
Др.Б. Винар: "Спроба характеристики "націоналізму" М.Хвильового"
Л. Винар: "Вісниківський світогляд у насвітленні тогочасних поетів"
В. Дмитріюк: "Віддзеркалення літературних зацікавлень і літературної діяльности за часів НЕП-у"
Інж.А.Жуковський: "Повоєнний стан української літератури на рідних землях"
Мгр.І.Лисий: "Проблема механізації людини в творах Домонтовича"
Побивайло Анна: "Значення і вплив М.Хвильового на сучасну українську літературу"
Дипл.екон. Плавюк Микола: "Листування Драгоманова з І.Франком"
Петренко Леонід: "Тип волевої людини в творах І.Багряного"
Шевченко Олексій: "Земля і покоління"(на основі "Волині" Самчука

У перекладній ділянці з чужої літератури:

С.Антонович: "Витятки з твору Томаса Манна "Доктор Фавстус"
В.Дмитріюк: "Андре Жід:Осінні Листки" і "В.С.Бенет:Америка"
О.Врублівський: "Вибір з новель Марка Твейна"
О.Шевченко: "Новелі Е.А.По"

Опрацьовані теми:

Др.Б.Винар:"Верлен,Малярме,Рембо й їх укр.наслідники"
"Вплив волюнтаризму на творчість укр.письм."
Любомир Винар:"Віршописець-ремісник"
"Батьки й діти"(на основі ліричної драми Л. Мосендза:"Вічний корабель")
О.Шевченко:"Без грунту"
"Розуміння аристократії як провідної верстви нації"

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРОВОДУ Л.К. "ЗАРЕВО".

I. Кожний член ЛК зобов"язаний в найкоротшому реченці подати назву вибраної теми.
2. Негайно повідомити секретаря проводу, які матеріяли чи твори з обсягу заплянованого є в вашому посіданні і чи на випадок потреби зможете їх випозичити. З існуючого вже обширного реєстру можуть користати зацікавлені члени. Звертатися до секретаря .
3. На "Видавничий Фонд" Л.К. проситься надсилати пожертви. Зокрема з уваги на великі витрати на поштові пересилки долучати поштові купони.
4. Провід Л.К. іменував своїх представників-інформаторів в країнах зах. Європи і Америки. Вони будуть в близькому зв"язку з проводом Л.К. і матимуть завдання інформувати провід про літературне життя в даній країні, а також про організаційні можливості іт.д.
Іменовані представники:

на Німеччину	–	Петренко Леонід
" Францію	–	Зінкевич Осип
" Канаду	–	Плавюк Микола
" ЗДА	–	Купчинський Яре[illegible]а
" Австралію	–	Жеботівський Р.

xxxxxx - xxxxxxx
x

Просимо читачів вибачити недоглаждені помилки в попередньому числі Інф.Листка (ч.І Квітень І950) і виправити їх у таких місцях:

стор.:	рядок:	надруковано:	має бути:
I	27 зн	розв"зку	розв"язку
3	5 зг	Сміх Аріядника	Регіт Арідника
4	23 зг	Драйхмара	Драй-Хмара
4	35 зг	"	"
4	2 зг	Козоріз	Козоріс
6	2I зн	За - сів	Засів
7	I зг	Три серця у 34 такту	2 серця у 2/- такту
8	I2 зг	Хулій Хуреніто	Хулій Хуліла

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

На "ВИДАВНИЧИЙ ФОНД ЛК ЗАРЕВО " зложили добровільні датки:

Проф.П.Шуган	IO НМ
Д.Козицький	2 НМ
Р.Деревний	2 НМ
П.Дорожук	2 НМ

ЗА ПОЖЕРТВИ ЩИРЕ СПАСИБІ !

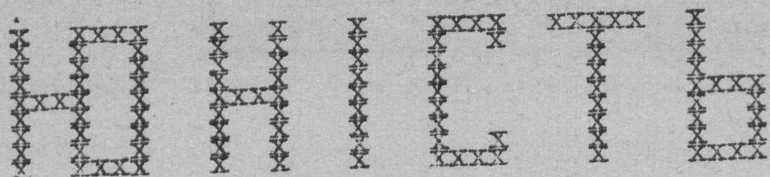
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Х Р О Н І К А.

4.3.50 - відбулися перші сходини ЛК Зарево (проводу) в Мюнхені
22.4.50 - видання першого числа Інформаційного Листка ЛК
I2.5.50 - Інтервю з Дром Остапом Грицаєм відносно стану еміграційної літератури
4.6.50 - за ініціятивою нашої Комісії в Берхтесгадені відбувся Вечір Поезії Петра Карпенка-Криниці
24.6.50 - ЛК улаштувала Творчий Вечір В.Шульги - сьогоднішнього редактора ЛНВ. На вечорі заслухано уривки з роману "Непоборні".

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Адреса проводу Літературної Комісії:
Любомир Винар (для ЛК Зарева) Берхтесгаден - Струб
табір "ОРЛИК" 3 бл I09 кімн Німеччина

Золота пряжа мрій снується романтичними шляхами наших густих лісів,видзвонює здалека спів пташок,бренить пісня по далеких розлогих рівнинах степу.Наше мистецтво схоплює ці ніжні звуки та барви і бачимо їх відзеркалення в наших прегарних творах,творах високого,чистого мистецтва.Немає в них ні хмаринки суму,розпуки життевої невдачі,ба навіть видається погідним барвистим вузлом в який збігаються різноманітні нитки життя повного краси і щастя, співу й гомону,вільних,але ніжних переживань і безконечної мельодії чуттевої пісні,що вічно бренить у вечірніх годинах тихого,спокійного життя села.

Інша сторона цього образу,тінисті закамарки іншого життя малюються побіжно й то ідеалізовано,або й не звертається на них великої уваги.А це друге,вже непригоже мистецьким охопленням,темне, важке,цупке життя існує.Ним живуть люди,що займають рівновартісне місце на сцені людського життя.Це життя бідних хижин,що заповнене димом дешевого міцного тютюну випарами алькоголю.Люди в ньому зневірені в життя й ідеал вищої сили:це фахові вбивці й шахраї, люди хворі,особливо жінки й дівчата,що не знають високої чести, це злочинці і....звичайні пересічні люди,ось такі,як цей і ось цей чоловік,що гризуться сьогоднішніми цінами,боряться з життям і терплять від нього.Люди,що знають голод,знають,що це зневіра, що це за моменти ,коли цівка пістолі здається одиноким виходом з положення.Або й великі,щасливі люди,однак в темних хвилинах їх життя вони нудьгують,бо грішать.Ця сторінка життя дає мало матеріялу для мистецьких творів.

Схоплене реально,таке життя осуджується,як немистецьке.Чисте мистецтво,натомість,далеке від гарячого подиху життя,від глухого удару його б"ючки.Реалізм і романтика,життя і фантазія,об"єктивність і односторонність-відвічна проблема творця.

Розв"язка? Тут лише пов"язання одного з другим,доповнення цього іншим,вічним об"єднанням нерозлучного мистецтва від життя, є можлива.Зуміти знайти красу не лише в погідних днях і високих почуваннях,а також в розчаровуючих сутінках дощевої погоди й твердо стиснених устах ненависти,повинен мистець.Вміти витягнути з брудних завулків великі мистецькі приклади правдивого життя і поставити їх в однаковому дійсному світлі з гарними невинними ідеалізованими ляльками.Тоді буде життя правдивим вчителем і знатиме кожний де кінець фантазії і початок теплої крови живого існуючого типа.

Ви знаєте життя ? Ні ! Ніхто його не знав.Це така рухлива, вічно змінна абсрактна річ,що її всецілo пізнати годі.Однак ми мусимо старатися його пізнати,а не закривати очі фантастичними примарами чи такими ж - суб"єктивного представлення ніби дійсного життя темних вулиць.Нема виключно зла і біди,зневіри і смерти але й нема звершеного щастя - є лише мистецтво,що мусить об"єднати в собі все природне,все людське,живе й гарне,повне правди і краси.

Слово в нас важливий чинник і воно в великій мірі опреділює дію твору.Тому його форма повинна відповідати вимогам інтелектуального стану,зближуючи читача до дії.Нова форма слова в кожній

новій добі.Близька до життя,що тече сьогодні.Ці вимоги промовляють за сьогоднішньою короткою,густою на зміст і почування формою слова.Пересиченою ними.

Ці думки випливають з клича Ю Н І С Т Ь ! Юність можливо не як опридилення віку,але як символ весни життя,свіжости і бадьорости,повноти життєвих загадок і їх розв"язок.Клич свіжої дії, нового напрямку,що не відділить життя від краси і навпаки. Юність шукає краси життя і виявляє його словом!

В.Д.

xxxxxXXXXXxxxxx

Емма Андієвська

ЧАС

Від злости перегнутий ріг
Змагається за першість з далечінню,
Як і його змагалось покоління.
Ще він її на цей раз переміг,
А старість вже болотом по коліна.

Від неба сіллю в горлі віддає.
Сідлає вітер трави - і за обрій.
На зміну рогу місяць робить обмір:
Розділить,множить потім додає
Але і в нім вже назрівають тіні.

Емма Андієвська

В В Е Ч Е Р І

Чиясь свідомість нечутно плаче.
Від болю гнеться цигарки дим.
Вечір недоторканий,дитячий
Притулився до моїх колін.
Не питає.Нічого питати...
Розбиваються слова об пізний час.
На підлогу.Нікому збирати.
Переповнені долоні ласк
Виливаються в чиюсь свідомість.
Не витримую дитячих рук.
Під годин біжучу нерухомість
Дограю свою останню гру.

К Р О В Ч А Р І В Н И Ц І.

Блідий місяць - довжелезні промені, а зорі дрижали - одні мерехтіли, інші рівномірно блищали.Точно,як життя:одні в ньому мерехтять щастям,інші насолоджуються щоденними турботами.І для тих і для інших воно є дороге.

Навколо - сріблясті тиша.Прекрасна зимова ніч.Який чар ! Немов рухоме покривало лежало на чистому,як кришталь снігові.Дивні рухомі скалки втікали кудись.Над ними пронизливі промені місяця. Вони не втечуть - вони творять чудовий танець під ритм зимової ночі.І в тіні і під покровом блакиті - панує нечутний рух.Ритм

життя - природа і село в його обіймах.

I як прекрасно залишитися отак десь у тіні і спостерігати чар природи, віддатися їй всеціло душею і тілом - забути про все і плисти за тією хвилею сріблястого моря. Воно котить їх ген через поля - вдаряє об похилі селянські хати і мерехтить, мерехтить А пухнаті сніжинки інею нечутно спадають на вас - ви стаєте суцільністю снігового покривала. Вас ніхто не бачить-ви є частинкою природи що говорить. І тоді так добре спостерігати що діється навколо. Навколо-сріблиста рухома тиша.

Та враз. Що ? Хто посмів нарушити непорочну велич природи. Хтось прокрадається. Хоче вирватися з цього окруження людського перебування. Чому ? Чому так обережно ? Хиба ж він не є господар цієї землі ? Пощо нарушує благодать спокою вічности ? Невже ж його не бажає ?

Так, він порушив тишу, він зрушив усе і життя завирувало, заклекотіло, застогнало від розриву гранат монотонно завило свистячими кулями і ... зойкнуло останнім криком конаючого.

Чужа застава помітила його. Почалося. Почалося те, що вже майже ввійшло в щоденне - жахливе. Як відповідь на зухвале "гальт" - морозну тишу прорізав постріл: один, другий, а далі... Не думав, не припускав, не сподівався. Може зрада. Мусів боронитися. Засвистіли кулі - почулися брудні німецькі лайки конаючих. Бій розгорявся. Село в тривозі насторожилося......

А люди ? Куди ж їм ? За вікнами немилосерний мороз. А дальше холодні багнети окупанта, що встиг вже окружити село. Дика тінь смерти лягла на спокійне перед хвилиною село. Доля його як і багатьох інших така сама, від тоді як прийшли вони - "визволителі". Розпочався наступ. Не був пляновий стратегічно - проти безборонного не потрібно військової стратегії. Був безпляновий по формі і невимовно жахливий по суті. Злені постаті. В руках рушниці. Прокрадалися від хати до хати. Напівдикі незрозумілі вигуки, тріск поломаних дверей, болючий стогін конаючого. А над тим густий дим, опрезавшися довгими язиками вогню. Лише попіл як символ хемічного закону залишався на місці, де вирувало життя.

Але чому серед багатьох палаючих стоїть одна нерухома. Невже ж невиконаний наказ ? Адже звідти перед хвилиною лунали постріли - потім ... все стихло. Хтось вдерся до середини. Ішов шляхом легкого опору - катував, нівечив, нищив. Не відчував, не бачив - очі засліпив наказ фюрера. Один його погляд робив з людини звіря. Але тут

В просторій хаті, в кутку блимала лампадка. Під нею образ Божої Матері. Перед ним навколішки, знісши руки до неба, хтось молився. Тремтячий голос - незрозумілі для гостя слова. Але в них щось величного. Золотисте волосся спливало по її стані. Воно красувалося в напівтемряві. В його душі щось закипіло невимовним болем почування. Не вірив собі. Ішов виконати наказ. Ніщо не звертав уваги - в голові наказ. Важкі кроки кованих чобіт наближалися до постаті. Багнет чомусь не піднімався - не міг. Боровся в душі. В ній було жахливіше, як там за вікнами.

- Вона ж говорить з якоюсь могутньою силою - Богом. Ну, але ж його немає - так вчили. А може неправда ? Заговорити ? Але чи зрозуміє ? Покінчити - ще в останнє щось зойкнуло в душі і замовкло Мабуть навіки. А може лиш на одну хвилину. Та ж це не перша жертва Так - але всьому є кінець. - Мабуть кінець і моїм жертвам!

Враз постать рвучко повертається і..., перед ним образ, образ, що під лямпадкою, що у мрії. Задумливі глибокі очі глянули в його нахмуре обличчя. В його руках скровавлений багнет. І в цій хвилині це була не постать, це була статуя - нерухома, німа.

- Стріляй ! Чому ж стоїш ? Адже я також стріляла.

Мовчанка.

- Кров капає на твій чобіт, кров багатьох невинних. То ж доповни свої жертви ще однією. Я своє виконала.

- Кажеш стріляти. Пощо ? Ти стріляла - обороняла своє власне життя й життя інших. А я ? Я нищу життя невинних. Але прийшов кінець. Я відчуваю в душі. Якась чарівна сила б"є від тебе - ти ча-

рівна. Хотів говорити дальше,але не міг - задихувався.

- Ні,не я чарівна.Чарівна та країна,з якої ви так немилосерно знущаєтеся.Чарівна - Україна.Ось стоїть вона,чарівниця світу,на перехрестях доріг і манить кожного.І кров її на твоїх руках - капає на землю.І за те,що ви знущаєтеся я її люблю,люблю як того,що над нами.Люблю любовю вічности.Боронила її поки могла.А тепер прошу всевишнього,щоб боронив до кінця.Мені не вистарчає сил.А ви,ви... Ну,стріляй.Я вже сказала все. Що більше непотрібно.

Багнет з брязкотом впав на підлогу.Кров бризнула на його без сило опущені руки.Враз підняв їх глянув і... з жахом:

- Так,це кров Чарівниці - красуні світа.І я маю її на своїх руках ? О,горе.Прокляття...Дівчино,прости - благаю.Ти ж любиш...

- Хай прощає тобі Вона - Чарівниця світу.Хай прощає Всевишній - Вона під його покровом.

- Правда,правда за тобою:велика й непереможна.Любов - безмежно вічна зберігає людину.Від неї залежить життя.

Немов підкошений повільно ставав на коліна.Але враз схопився. Божевільними очима глянув на окровавлений багнет - .

- О,ні я не смію,не маю права стояти поруч.Я - проклятий.

І з гістеричним сміхом божевільного вискочив з хати в огненну пітьму.Вона - загорнула в свої обійми.І знову тиша.Кришталевий сніг покрився чорною смугою попелу.Зорі тремтіли...

І ви,закривши очі намагаєтеся чим швидше тікати далеко,далеко з цього страшного місця.Уже й остання хата спалахнула.Але це ніщо,бо там всередині руки підносилися все вище й вище - уста шепотіли щораз пристрасніше...

Там панувала сила Всевишнього. А на землі лежав окровавлений багнет,як символ жахливої слави,що літала змією над Ч а р і в н и ц е ю У К Р А Ї Н О Ю.

Лесь Вишневий

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Андре Жід:

О С І Н Н І   Л И С Т К И

Від редакції:Прихильні обставини ближчого пізнання іншонаціональних духових надбань і процесів,які нам мимо різних невигод дає перебування на чужині,спонукують нас використати всі можливості в цьому напрямі.Для обзнайомлення читачів з чужими форматорами духових напрямків і заложень,Ред-Колегія ЛК буде поміщувати в своїх виданнях переклади їх кращих творів.

Які б я не мав перешкоди - знатиму сказати "так має бути"- навіть в небутті,після закінчення буття.Але тепер я є і не знаю докладно що воно означає.Я хочу спробувати тут ясно бачити. Будь ласка залишіть мене в спокою.Я потребую трохи тиші довкруги себе,щоб осягнути спокій в собі.Як ви мене мучите ! Я потребую скупчення.

"Вільне думання... Х заявляє мені,що його треба шукати в віруючих не в мені."Бо твій дух" - так закінчив він - "остаточно лишається на мотузку льогіки." Я признав,що сюди належить одинока свобода думання - віра в чуда і все,що з тим зв"язане,бо я бачив що його дух не забороняє йому речі,які йому (і мені) видалися протирозсудними,уважати за можливі.Це є власне притаманне вірі. Там де не можна стверджувати і доказувати залишається - вірити.

"А якщо ти спротивляєшся вірити" - сказав він - "не маєш права дальше твердити,що любиш волю."

Властиво я знав, що я не є "вільнодумець". Віра пересуває гори, [illegible] невпорядкованости. Я не протиставлю вірі сумніву, лише [illegible] ствердження: чого б не могло бути - цього немає.

Тому відмовлююся в природі брати під розгляд [illegible]ність. За радою найкращих, я буду систематично всюди замість "чому" ставити "як". Я знаю, наприклад, (або щонайменше мені це сказали) що речовина, яку виділяє гусениця шовкопрядки для творення кокону отруїла б її, якщоб вона затримала її в собі. Вона її викидає. Випорожнюється, щоб себе рятувати. Це не перешкоджає що кокон, який вона мусить творити і інакше не могла б творити під загрозою смерти, охороняє її метаморфозу і що гусениця не може стати метеликом не звільнившись від шовкової отрути. Однак я мушу водночас подивляти, в який спосіб тут це "як" зазублюється за "чому" і змішується в такому щирому ладі і змінній дії, що я не можу одне від одного відрізнити.

Так само є з слимаком і його мушлею. Безупинно всюди в природі проблема і розв"язка є чимсь нерозлучним. Або радше: немає проблем. Є лише розв"язки. Шойно людський дух винаходить проблему. Він всюди бачить проблеми.

С"е марран ! х.

х. Питоменний франц. вислів, який тяжко віддати в укр. мові. Має значення приблизно "хай згориш". А. Жід сам подав до цього вислову завваги: "Вперше вживаю цей страшний вислів; я навіть не знаю як це слово пишеться...але це одиноке відповідне."

Переклав: В. Дмитріюк

Лесь Вишневий

В Е С Н А

Шумить весна... Леліє згадкою минуле,
А серце б"ється - прагне в височінь...
Думки летять - блакить голубить
Над хвилями за вітром навздогін...
Прийми, весно - я ввесь для тебе
Моя душа і серце й полум"я бажань -
Горять в огні зеленім і за мене
Благають Господа: "Не скривдь змагань !"

М І Н І Я Т Ю Р И.

У Т Е Р Ф Е Л І К С ?

Руїни окупованого ворогом міста. На камені сидить сліпець - жертва війни. Біля нього - юнак. На його обличчі задума: зморщене чоло - .

- " Ти бачиш місто ?"
- " Так, його руїни."
- " Тут колись і я ходив по вулицях. Ще молодим. Тоді ще бачив сонце - світ. Однак не жалую, що в тій хвилині лиш темінь бачу, а не ці руїни й ганьбу, що під ясним сонцем...(Прислухається.) Ти бачиш когось на вулиці ? Хто йде ?"
- " Це наша дівчина з вояком чужоземним. Мабуть [illegible]. Він пригортає її чудовий стан, вона ж - у землю дивиться."
- " ...Чудовий стан... Я бачив теж колись... Та щастя, що тепер не можу бачити в [illegible] ворогів дівчаток наших тіла. [illegible], що [illegible] не доходить до розуму крізь ці прокляті очі [illegible]

– " Щасливий ти ? О,ні ! Я є щасливіший,мій діду.Бо бачу нашу ганьбу й сором.Це біль страшний у серці родить.Та я щасливіший,бо ганьба,біль і сором до завзяття,до чину найсвятішого мене зривають.Щасливий,бо у собі чую помсти гнів.Я бачу всі шляхи,що ними вже відплата й кара на напасників іде.(Випрямлюється,чоло його яснів,дивиться в далечінь.)Я бачу лави,що торощать ворогів. Я бачу нашу перемогу.

В.Хорунжий

****

П Р И Р О Д А.

Чудом сотворена...

Голубе небо й золоте сонце.Рожеві хмаринки – без руху.Промін ня ллєш на землю – купаєшся в ньому.Тішиш і пестиш ним людину. Спокушуєш сріблом місячної ночі...

...вічно...

Співаєш золотими акордами пташок.Шепочеш про свою могутність вбираючися в красу шовково-пухнатих трав,жемчужно-перламутрової осени,скрипучого снігу.

Смієшся з мізерного життя людини і кличеш в свої обійми.

Ти – чарівна.

Часом голосиш над заблуканою долею людини на цьому світі.Розумієш її більше,як вона сама себе.

Ти – непереможна.

Часом зрадлива тому що віддано-вірна вічно.Милуєшся безмежними полями свого багатства.Іронічний усміх злетів легкими крилами над тобою – людина думає,що це все наслідок її праці.А ти завжди в своїй величній красі мовчазна – часом сувора.

Тому й могутня.

Ти чудом сотворена......

О.Полтавський

"К О М Е Д І Я" О Д Н О Г О Ж И Т Т Я.

Осіння ніч...Кам"яні плити города Льва.Яскраві газові світла танцювали танок смерти.Пустіли вулиці.Мертвецька тиша проковтнула ціле сонне місто...осіння ніч.

I.

Сумно шелестять каштани на Листопадовій вулиці,немов згадують колишні дні слави й блеску.По синіх хмарах весело качалося велике,жовте кружельце кидаючи на землю довжелезні нитки золота. Здавалося,що ніхто не зважувався нарушити так непорочної тиші вулиць великого міста.

Аж ось кроки – хтось ішов.Ізза рогу висунулася вже ціла постать.Нога поза ногу,неначе моряк на шкуровому помості,коливаючися ішов Листопадовою догори.Випадковий прохожий – чи людина призначення ?..,мабуть те друге.Голова втуплена в землю.Неначе на екрані перебігають події його життя: потічок...журчить вода.. шум молодих беріз...а вслід за цим осуд людей:"росте новий філозоп"...а потім,потім батько – "націоналістичні ухили"...Сибір – матуся...Личаківський цвинтар.....Ні,ні,вже досить !...Чаша горя перелита вщерть.Сьогодні вже покінчу,подумав і пішов дальше назустріч ночі...

II.

Регоче душа студента...А чи є десь більше жахливе,як живий регіт душі,як її роздвоєння на добро і зло... На чорне і біле ?

Душа це найбільш складна будова,на яку міг здобутися лиш такий великий архітехт,як Бог...Невже ж лиш муки,муки і терпіння,

невжеж кожний мусить перейти страсним шляхом Голготи ? Невжеж ,? Ніхто не відповідає... "Життя - каскада терпінь,ціла [illegible] ...ревних переходів - а де ж щастя ?... Ха,ха,щастя,людино,це лиш твоя слаба уява,це хвилина забуття,а там дальше знову ж терновий шлях ",Прэч ти- ох ти демоне моралі я ::: "ти мусиш жити для тої хто тебе видав - не смієш бути капітаном,що серед бурі покидає свій корабель"... О,ні... Я лиш матрос,гидкий матрос,що потопає в морю зла.Я зненавидів цей світ - витвір Божого Духа,я мушу його покинути...

Переходив біля ліхтарні - пучок мінливих променів стрибнув на обличчя:в очах божевільний вогонь постанови.На виски спадало чорне,як вуголь,волосся... Розпущений крават і розхристаний піджак.Отак виглядала людина - жертва.

III.

Із темряви ночі вирінули на вуличне світло дві постаті міліціонерів - представників сучасної влади.На плечах до місячного сяйва вилискували цівки гвинтівок.

Саша: - "Андрюша,пачему ти такой невесьолий,Катюша бросіла ілі снуйош контрреволюцію протів власті."

Андрій:"Иди к чорту з твоїми властями..."

Саша: "Да - ти настоящий ..."

Андрій: "Ах,мовчи,чи ти врешті можеш знати чого в серці повно, скільки там горя і туги...Я тут далеко,а там сонячні степи Херсону - там моє життя."

Саша : "Что здесь - ето і там: советская власть...Львов тоже советскій,да ти мілий чтото снуйош..."

Андрій (задивлений в бездонну темряву ночі): "А там Андрійко і Микола опухають з голоду...О,будь проклята та година,цей час,коли я зачав будувати нове життя !"

Саша:" Тіше... Пачему разарался,сматрі кто ідьот...Ей карешок, пастой !" Одначе на цей виклик місцевої влади прохожий не звертав уваги - ішов дальше.За хвилину були біля нього.

Саша :"Дайош пашпорт ! Ти б.... ночная.. скарей."

Студент :"Пашпорт ! Ха,ха.Він онтам (рукою показує небо)."

Саша(повільно знимає з пче[illegible] рушницю)-Ето шпіон,Андрюша. Нада розстрелять." І жорстоко засвітилися в нього очі.

Андрій: "Ні,годі,Саша,хиба не бачиш - безборонна людина... Чи в тебе немає сумління.

Саша: "Замалчі ! Я знаю что делаю.." Та не встиг ще докінчити, коли залізне рам"я Андрія обвинулося довкола його шиї - сухий тріск в"язів і Саша вився в судорогах на травному килимі.

-Ох,ти сволоч,хахол ! І вмить до місячного світла блиснуло дуло нагана... Блимнув вогник. - Ето всем вам - всем... і сконав Ще хвилину стояв Андрій на місці,а потім цілим тілом рунув на землю,а сутінню осінньої ночі лилися слова:

-"Гей,друже,молю,повідомте дружину,дітей - що батько згинув в оброні людини.Пращай ти ясен місяцю.Мої розкішні...розлогі степи,пращай батьків... і ще востаннє застиг усміх на обличчі.

Судді тій нічній драмі не було - лиш зжовклий місяць у висотах і студент на цій обездоленій землі.

IУ.

Студент продовжував свою мандрівку із глибоко схиленою головою.Передумував.Здавалося,що з ним переживає ціла природа.Темно-голубу блакить бані покрили буревісні плями хмар.Сріблистий одним оком кидав стьожки сяйва,а за хвилину сам потонув серед хмар. Нагальніше вдаряв вітер об смарагд каштанів,виспівуючи дивні мельодії - а втім десь далеко гранатну пляму пробігла сліпуча стріла.Одна,друга - а за хвилину вже весело хлюпотіла вода..

У.

Переходив біля останньої трамваєвої зупинки.Назустріч - чорні скиби пооранних піль...Ах,яка різнородна смерть,яка різниця в життю тих двох.."Людина живе на те,щоб вмерти"- діялектично промигіла душа...Здалека забіліла акація.Навкруги темінь ночі,а ще більша темінь душі.Так,тут найкраще...Нервовий шаг руки і маленька штучка заліза... Ось,кінець,ще лиш потягнути... А втім - о,Боже - сліпуче лезо роздерло блакитну плахту.А там - обличчя Андрія: уста зціплені.Суворість.А очі немов говорять - "Ти не стоїш мойого життя.Боягуз". Рука безсило впала... Ні - не піде- не можу,защо.... Треба боротися - Андрій дороговказом.

І враз сталося диво,цей анемічний духом молодець впав на коліна і зніс руки... В непроглядну пропасть горобиної ночі полинула пристрасна молитва...За батька,матір,за цілу батьківщину...

УІ.

З горішньої Листопадової хтось ішов скорим кроком.Темна плахта неба мінилася золотом зірок.А посеред них лінивo качался старий,пожовклий місяць - одинокий свідок із численних "комедій" людського життя.

ЕПІЛЬОГ.

Піддаша розбитої камяниці.Маленька кімната,надавчий апарат і студент.Надавець: - "Увага...увага тут Львів - Львів,кличемо Чорного Льва..."
Відбирач: "Тут Чорний Лев - слухаємо:..слухаємо."
Надавець: "Хаос - червоний змій гиловз - заяць перебіг дорогу...
Відбирач: "Стримати похід - дванадцять Каре приходить.Уважно,щоб не розбити вікно."
Надавець: "Завтра о шостій годині...Уважно."
Відбирач: "Чорний Лев в місті.Червона калюжа крови..."
Надавець: "...тріюмф.Львів наш."

Двері з тріскотом відскочили. Післанець. "Червоні у відступі союзні війська ІО кілометрів від міста.Майже все в наших руках. За годину приїздить Полковник - уже все готове."

Студент надягає плащ і виходить.На шосе нікого.Місяць пиняво лізе вгору.Тиша...А там ген пурпур заграви - грядучий символ нового життя.

На Листопадовій шуміли каштани...

Л.Княжич

0000 0000 0000

Видає:Провід Літературної Комісії ЗАРЕВА

Редагує:Колегія

Адреса Проводу Літературної Комісії ЗАРЕВА:
ЗАРЕВО (